

Kevään 2022 talousarviomuutosten ja talouden sopeutusohjelman hyväksyminen

Kunnanhallitus 30.05.2022

Valmistelija: talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306, taloussuunnittelupäällikkö Anne Toikka, puh. 050 315 3307.

Kevään talousarviomuutokset koostuvat käyttötalouden, verotulojen, rahoitusosan ja investointiosan muutoksista. Talousarviomuutokset perustuvat talouden seurantatietoihin ja ne on valmisteltu talouden vuosikellon mukaisessa aikataulussa. Talousarviomuutoksiin sisältyy myös loppuvuotta koskeva talouden sopeutussuunnitelma.

Käyttötalouden muutokset

Kaikilla palvelualueilla esitetään muutoksia eläkemenoperusteisiin maksuihin ja sisäisiin tilavuokriin. Eläkemenoperusteiset maksut eivät toteudu KEVA:n syksyllä arvioiman kertoimen mukaisesti. Sisäisten vuokriin esitetyt korotukset koskevat vuoden 2022 aikana tapahtuneita hinnanmuutoksia ja tilamuutoksia.

1. Konsernihallintoon esitetään lisämäärärahaa hallintopalveluihin 51.350 euroa, josta 12.850 on eläkemenoperusteisen maksun lisäystä ja 38.500 euroa sisäisten vuokrien lisäystä. Talous- ja henkilöstöpalveluihin esitetään 9.560 euron lisämäärärahaa. Lisämäärärahasta 5.560 koostuu eläkemenoperusteisen maksun osuudesta ja 4.000 euroa sisäisen vuokran lisäyksestä. Elinkeinopalveluissa menot kasvavat 59.890 euroa. 56.400 euroa koostuu työllisyyden kuntakokeilun tilavuokran osuudesta ja 3.490 eläkemenoperusteisen maksun osuudesta

Kokonaisuutena konsernihallinnon toimintakate heikkenee muutosten seurauksena 120.800 euroa.

2. Perusturvalautakunta esittää seuraavia talousarviomuutoksia:

Henkilöstön saatavuus on entistä haasteellisempaa ja erityisesti kotihoito joutuu käyttämään jatkuvasti vuokratyövoimaa palvelujen tuottamiseen. Kevään ennusteen mukaan lisämäärärahatarve on vähintään 300.000 euroa.

Vammaispalvelulain mukaiset kuljetukset kilpailutettiin maakunnallisesti vuonna 2021. Vuoden 2022 talousarvio on laadittu siten, että kilpailutus tuo kustannuksiin säästöä. Kustannukset eivät ole pienentyneet erityisesti kasvaneiden luokseajokorvausten ja koronan aiheuttaman kyytien yhdistelykiellon vuoksi. Lisämäärärahatarpeen arvioidaan olevan 100.000 euroa.

Asiakasmaksulain muutoksen 1.7.2021 myötä asiakasmaksujen määrittäminen muuttui. Palvelun tuottaja laskutti aiemmin asiakkaiden ateriat ja tukipalvelumaksut suoraan asiakkailta. Muutoksen myötä ne siirtyivät kunnan maksuvelvollisuuteen. Lainmuutoksen tulo- ja menovaikutuksia on selvitetty syksyn laskennan perusteella. Tuloarviota esitetään nostettavaksi 200.000 euroa ja menojen määrärahaa lisättäväksi 600.000 euroa. Nämä ulkoiset erät heikentävät vanhus- ja vammaispalvelun tulosityksikön toimintakatetta 800.000 euroa.

Vanhuspalveluissa sijaishenkilöstön tarve on jatkuva ja äkillisiin ja myös pidempiaikaisiin sijaisuuksiin on suuria vaikeuksia saada henkilökuntaa. Asiakkaiden hoidon ja palvelun turvaamiseksi äkillisiin poissaoloihin on jouduttu käyttämään runsaasti ostopalveluja ja kustannukset ovat merkittävästi kasvaneet ja uhkana on, että kustannukset kasvavat kuluvan vuoden aikana edelleen.

Viimeisen vuoden aikana henkilöstön saatavuus on vaikeutunut entisestään ja jatkuva sijaisten etsintä ja nopeasti muuttuva henkilökunta kuormittavat laaja-alaisesti niin esihenkilöitä, kuin myös hoito- ja hoivatyötä suorittavaa henkilökuntaa. Lisäksi työvoiman ostot yrityksiltä on merkittävä taloudellinen riski.

Henkilöstön saatavuuteen on etsitty ratkaisuja laajasti. Pysyvän henkilöstön turvaamiseksi myös äkillisissä poissaoloissa on todettu tarve perustaa vanhuspalveluissa uudelleen ns. varahenkilöstö, joka korvaa lyhytaikaista työvoiman tarvetta sairauspoissaoloista tai lyhyistä vuosilomista johtuen.

Esityksenä on, että Laukaan kunnassa henkilöstön äkillisiin poissaoloihin varaudutaan ennakoivasti perustamalla 7 (seitsemän) lähihoitajan toimea varahenkilöstön periaatteiden mukaisesti.

Haasteellisesta henkilöstön rekrytointitilanteesta johtuen valittaville varahenkilöille maksetaan 2000 euron sitouttamislisä, joka maksetaan kahdessa eri erässä. Näiden toimien kustannusvaikutus on 150.000 euroa.

Tilapalvelun esittämä sisäisten vuokrien kokonaiskasvu on 411.040 euroa. Perusturvapalvelut on omassa vuoden 2022 talousarviossa varautunut tilamuutoksen aiheuttamaan kustannukseen ulkoisella 259.580 euron määrärahalla, jolloin sisäisen vuokran lisämääräraharave on 151.460 euroa.

Perusturvalautakunnan esittämien talousarviomuutosten lisäksi eläkemenoperusteisia maksuja esitetään lisättävän 91.240 euroa.

Kokonaisuutena perusturvapalveluiden tuloihin esitetään lisättävän 200.000 euroa ja menoihin 1.392.700 euroa, jolloin palvelualueen kate heikkenee 1.192.700 euroa.

3. Sivistyslautakunta esittää seuraavia talousarviomuutoksia:

Perusopetuspalveluiden tulosityksikössä joudutaan lisäämään annettavan opetuksen määrää syyslukukaudella 2022 kaikkiaan 225 vuosiviikkotuntia enemmän kuin lukuvuonna 2021-2022. Lisäys sisältää mm. kolmen yleisopetuksen opetusryhmän, kolmen erityisen tuen opetusryhmän, sekä laaja-alaisen erityisopetuksen määrän lisäämisen sekä toisen erityisopettajan palkkaamisen kirkonkylän koulun vaativan erityisen tuen opetusryhmään. Arvio tuntimäärän lisäyksen vaikutuksesta perusopetuksen henkilöstökuluihin on n. 190.000 €. Koulunkäynninohjaajien määrää on lisättävä, mikä tuottaa arviolta n. 50.000 € lisätarpeen henkilöstökuluihin. Sairaus- ja äitiyslomasijaisten kulut tulevat sairauspoissaolojen määrän jatkuessa nykyisellään ylittymään. Lisätarve sijaiskuluihin on arvion mukaan 100.000 euroa. Kokonaisuudessaan perusopetuksen käyttötalouden lisämäärärahaesitys on 340.000 €.

Lukion tulosityksikön opetustuntien lisäyksen tarve aiheuttaa henkilöstökulujen kasvua talousarviovuodelle 2022 n. 40.000 euroa. Kehyksen lisäykseen vaikuttaa

aloittavien lukiolaisten kasvava määrä, lukion kurssitarjonnan tasavertaisempi ja kilpailukykyisempi asema Keski-Suomen lukioden vertailussa ja tukiopetuksen ja erityisen tuen lisääntynyt tarve lukiossa.

Laukaan HyPe on saanut 7.10.2021 OKM:n myöntämää valtion erityisavustusta oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen laajentamisen vaatimiin toimenpiteisiin vuosille 2021-2022 yhteensä 69.000 euroa. Myönnetyn avustuksen käyttöaika on 7.10.2021- 31.12.2022. Avustuksella palkataan kuraattori ja koulu-psykologiresurssia ensi sijassa yhteisölliseen oppilas- ja opiskelijahuoltotyöhön lakisääteisten oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologityön mitoitusten muuttuessa. Avustuksen enimmäisosuus hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista on 70 % ja kunnan omarahoitusosuus 30 % (26.100 euroa). Myönnetty avustus on siirretty käytettäväksi kokonaisuudessaan vuonna 2022. Vuoden 2022 talousarvioon tuottoihin on lisättävä 69.000 euroa ja kuluihin 87.000 euroa. HyPen tulosityksikön käyttötalouden talousarviomuutos on 18.000 euroa.

Tekniset palvelut on ilmoittanut ennakoimattomien tilamuutosten, leasingkohteiden kiinteistöverotuksen ja tilojen energia- ja elinkaaripalvelujen kustannusten aiheuttamasta huomattavasta noususta. Muutosten vaikutus sisäisten vuokrien määrään sivistyspalveluiden osalta on 427.080 euroa. Toimitilojen siivouksen aiheuttamat kustannukset laskutetaan osana sisäistä vuokraa. Siivouspalvelut kilpailutettiin syksyllä 2021. Kilpailutuksen tuloksena siivouksen hinta nousi joissakin kohteissa arvioitua enemmän ja kustannusnousua ei ollut ehditty siirtää sisäisten vuokrien talousarvioon. Osa siivouspalvelujen hinnan kallistumisesta selittyy siivoustarvikkeiden hinnan nousulla, ja joissain kohteissa siivoukseen käytettävää työaikaa on jouduttu lisäämään. Siivouskustannusten vaikutus sivistyksen palvelualueelle on 60.300 euroa. Tilapalvelun esittämä sisäisten vuokrien kokonaiskasvu on 487.380 euroa.

Eläkemenoperusteisten maksuja esitetään lisättäväksi sivistyspalvelun kustannuspaikoille yhteensä 70.340 euroa. Sivistyspalveluiden tulot lisääntyvät näiden muutosten seurauksena 69.000 euroa ja menot kasvavat 1.024.720 euroa.

4. Tekninen lautakunta esittää hallinto-, suunnittelu ja paikkatietopalveluiden menoihin seuraavaa lisäystä: Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtokunta on päättänyt 8.3.2022 kuntien maksuosuuksien nostamisesta 0,98 prosentilla verrattuna vuoden 2022 alkuperäiseen talousarvioon. Laukaan kunnalle korotus tarkoittaa 34 520 euron lisäystä pelastustoimen palveluiden oston.

Yhdyskuntateknisissä palveluissa runsaslumisen ja pitkän talven sekä käytössä olevien laatukriteerien vuoksi talvikunnossapidon kustannukset ovat alkuvuonna olleet huomattavasti arvioitua suuremmat. Tarvittava lisämääräraha liikennealueiden hoitoon on 290.000 euroa. Tilapalvelu nostaa sisäisiä vuokria kasvaneiden energiakustannusten vuoksi. Teknisen varikon sisäiseen vuokraan tarvitaan lisämäärärahaa 10.000 euroa.

Tilapalvelun isännöinnistä saatavien tulojen lisäys on 22.450 euroa. Rakennusten purkukustannuksiin on vuodelle 2022 varattu määrärahaa 100.000 euroa. Purkukustannusten ennakoimattoman kasvu lisää tilapalvelun kustannuksia, minkä vuoksi purkukiinteistöihin esitetään 100.000 euroa lisämäärärahaa. Teknisen lautakunnan 12.4.2022 pidetyn kokouksen jälkeen tilapalvelu ja sivistyspalvelut ovat sopineet, että Tervämäen koulun ylläpitokustannuksiin tarvittava lisämääräraha 30.000 euroa esitetään lisättäväksi tilapalvelun talousarvioon, koska rakennus ei ole enää koulukäytössä. Samoin Päivälän

lisämäärärahaatarve 14.000 euroa on kustannus, jota ei voida periä sisäisinä vuokrina.

Toimitilojen siivouksesta aiheutuvat kulut laskutetaan hallintokunnilta sisäisen vuokran osana. Siivouspalvelut kilpailutettiin syksyllä 2021. Kilpailutuksen tuloksena siivouksen hinta nousi joissakin kohteissa arvioitua enemmän eikä kustannusnousua ehditty siirtämään sisäisiin vuokriin. Osa siivouspalvelujen hintojen kallistumisesta selittyy siivoustarvikkeiden hintojen nousulla. Suurin hinnannousu on kuitenkin niissä kohteissa, joissa siivoukseen käytettävää työaikaa on jouduttu lisäämään. Lisäksi siivouksen piiriin on tullut uusia tiloja, joista ei talousarviota tehdessä ollut tietoa. Siivouskustannusten lisäys tulee käyttäjähallintokuntien maksettavaksi. Muutosten vaikutu puhtauspalvelujen toimintakatteeseen on 0 euroa. Käyttäjähallintokunnat hakevat lisämäärärahan omaan toimintaansa.

Eläkemenerusteisten maksujen lisäys teknisellä palvelualueella on 36.520 euroa. Toimintakate teknisellä palvelualueella heikkenee 492.590 euroa esitettyjen muutosten seurauksena.

Rahoitusosan muutokset

Vuoden 2022 verotuloarviota nostetaan 1,4 miljoonaa euroa. Verotuloennuste vuodelle 2022 on noussut kaikissa verotulolajeissa.

Investointiosan muutokset

Sivistyslautakunta 22.000 euron investointimäärärahan lisäystä Leppäveden lähikirjaston –hankkeelle. Kirjaston tulosityksikössä muutostarve kohdistuu Leppäveden lähikirjaston investointiin. Leppäveden lähikirjasto, seudun yhteinen olohuone on nykyisellä kalustuksella ahdas eikä täytä esteettömyysvaatimuksia. Suurin osa kalustuksesta on vanhaa ja kulunutta. Talousarviossa myönnettiin 15.000 € investointiraha uuden kalustuksen suunnittelemiseksi ja hankkimiseksi vuonna 2022. Uudistusprojektin edetessä on selvinnyt, että rahasumma oli alimitoitettu projektin viemiseksi loppuun laajamittaisesti. Arkkitehtitoimiston toteuttama suunnittelutyö on maksanut 8.000 €. Jotta lähikirjaston ilme saadaan täysimittaisesti uusittua, investoinnin määrärahaa on tarpeen korottaa 37.000 euroon. Kustannusten määrittelyssä on käytetty Vihtavuoren kirjaston kalustehankinnan hintatasoa. Lisäksi mukaan tulee laskea uudistuksessa tarvittavat sähkö- ja maalaustyöt.

Sopeutusohjelma

Edellä mainittujen muutosten jälkeen tilikauden tulos painuisi 2,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kunnalla on vuoden 2021 jälkeen taseessa kertynyttä ylijäämää 1,84 miljoonaa euroa, joten kunnan talous painuisi 0,64 kumulatiivisesti alijäämäiseksi. Tästä johtuen esitetään loppuvuodeksi edellä mainittujen talousarviomuutosten lisäksi 1,36 miljoonan euron sopeutusohjelmaa, jolla vuoden 2022 talous tasapainotetaan siten, että kunnalla ei ole kertynyttä alijäämää taseessa vuoden 2022 jälkeen.

Esitetään, että sopeutusohjelma kohdennetaan palvelualueille seuraavasti:

Konsernihallinto	80.000 euroa
Perusturvapalvelut	620.000 euroa
Sivistyspalvelut	460.000 euroa

Tekniset palvelut 200.000 euroa

Sopeutusohjelman toimeenpanosta päättävät lautakunnat ja konsernihallinnon osalta kunnanhallitus, jotka käsittelevät oman vastuualueensa sopeutussuunnitelmat ja hyväksyvät ne osaksi käyttösuunnitelmaansa kesäkuun loppuun mennessä.

Talousarvion kokonaisuus muutosten jälkeen

Talousarviomuutosten jälkeen kunnan toimintakate heikkenee 1,4 miljoonaa euroa. Verotulojen lisäyksen vuoksi vuosikate pysyy alkuperäisen talousarvion tasolla samoin kuin tilikauden tulos, 1,1 miljoonaa euroa alijäämää. Kertynyt ylijäämä tilikauden jälkeen on 0,7 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelmassa sitovia eriä ovat antolainojen lisäys, antolainojen vähennys sekä lainakannan muutokset. Esitettyjen talousarviomuutosten seurauksena tilikauden lainakanta lisääntyy 23.800 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Lainakanta kasvaa tilikaudella yhteensä 5,7 miljoonaa euroa ollen vuoden lopussa 109,8 miljoonaa euroa eli 5851 euroa asukasta kohden. Investointien kokonaissumma on 12,95 miljoonaa euroa.

Pöytäkirjaan liitetään erittely talousarviomuutoksista, talousarviomuutosten vaikutuksista tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan sekä pöytäkirjanotteet lautakuntien muutosesityksistä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se hyväksyy esitetyt ja liitteenä olevat muutokset vuoden 2022 talousarvioon. Kunnanhallitus edellyttää lautakuntia hyväksymään muutetun talousarvion mukaiset käyttösuunnitelmat 30.6.2022 mennessä.
Päätös	Kokous keskeytettiin ajalle 18.02-18.06. Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.
Valtuusto 06.06.2022 § 27 500/02.02.00.02/2022	
Päätös	Teemu Pinomäki poistui klo 20.10. Kokous keskeytettiin ajalle 20.24-20.45. Petri Valkonen esitti, että valtuusto päättää seuraavaa: 1. Talousarviota ei muuteta ja pidetään vuoden 2022 hyväksytty talousarvio voimassa. 2. kunnanhallituksen on päätettävä kaikista yli 100 000 euron hankinnoista. Esitystä ei kannatettu ja esitys todettiin rauenneeksi. Keskustan valtuustoryhmä esitti, että sopeutusohjelma kohdennetaan palvelualueille seuraavasti: Konsernihallinto 100.000 euroa

Perusturvapalvelut 200.000 euroa
Sivistyspalvelut 460.000 euroa
Tekniset palvelut 300.000 euroa

sekä Leppäveden lähikirjasto hankkeelle ei myönnetä lisämäärä rahaa vuodelle 2022.

Perussuomalaisten valtuustoryhmä esitti, että sopeutusohjelma kohdennetaan palvelualueille seuraavasti:
Konsernihallinto 100.000 euroa
Perusturvapalvelut 620.000 euroa
Sivistyspalvelut 460.000 euroa
Tekniset palvelut 300.000 euroa

Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kaksi kunnanhallituksen pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Poikkeavien ehdotusten välillä on suoritettava äänestys, jotta saadaan lopullinen vastaehdotus kunnanhallituksen pohjaehdotukselle.

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestys toteutetaan sähköisesti avoimella menettelyllä. Äänestysmenettely hyväksyttiin. Äänestyksessä keskustan valtuustoryhmän esitys sai 16-ääntä ja perussuomalaisten valtuustoryhmän esitys sai 14-ääntä. Tyhjiä 13-ääntä.

Puheenjohtaja totesi keskustavaltuustoryhmän esityksen saaneen enemmän kannatusta. Puheenjohtaja totesi, että on suoritettava äänestys kunnanhallituksen pohjaehdotuksen ja keskustan valtuustoryhmän ehdotuksen välillä. Puheenjohtaja ehdotti, että äänestys toteutetaan sähköisesti avoimella menettelyllä. Äänestysmenettely hyväksyttiin. Kunnanhallituksen pohjaehdotus sai 19 -ääntä. Keskustan valtuustoryhmän esitys sai 23-ääntä. Tyhjiä yksi(1) ääni.

Puheenjohtaja totesi, että valtuuston päätökseksi oli tullut keskustan valtuustoryhmän esitys ja muilta osin valtuusto päätti hyväksyä kunnanhallituksen esityksen.

Pöytäkirjan liitteenä äänestystulokset.